

1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

УДК 330.342.146

Радченко Л.П.

кандидат економічних наук,
доцент, професор кафедри економічної теорії, фінансів і обліку,
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди

Radchenko Liubov

Kharkiv National Pedagogical University named after G.S. Skovoroda

ІННОВАЦІЙНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ

У статті досліджено теоретичні та практичні питання формування інноваційного розвитку національної економіки в умовах глобалізації, проаналізовано особливу роль людського капіталу у забезпеченні високого рівня її інноваційності, основні напрями інноваційної макроекономічної політики за досвідом різних країн світу. Розглянуто стан інноваційності національної економіки, сучасні проблеми формування інноваційної моделі розвитку в Україні. Досліджено рейтингові позиції української національної економіки за глобальним індексом інновацій (GII), індексом людського розвитку (HDI) у світовій економіці та їхню динаміку. Запропоновано шляхи підвищення рівня інноваційності національної економіки та ефективності державної інноваційної політики України на підставі вдосконалення умов людського розвитку.

Ключові слова: інноваційний розвиток, глобальний індекс інновацій (Global Innovation Index, GII), рейтинг інноваційності національної економіки за GII, індекс людського розвитку (Human Development Index, HDI), державна інноваційна політика.

Постановка проблеми. Забезпечення сталого соціально-економічного розвитку, реалізація завдань щодо боротьби з бідністю та зростання добробуту населення, підвищення конкурентоспроможності національної економіки України в умовах глобалізаційних викликів неможливі без підвищення її інноваційності та невинного здійснення стратегії інноваційного розвитку в макроекономічній політиці держави. Найвищі успіхи в соціально-економічному розвитку та передові місця в рейтингах конкурентоспроможності на світових ринках економічно розвинені країни демонструють саме на підставі успішної реалізації інноваційних чинників, серед яких людський розвиток є найважливішим [1, с. 108]. Інноваційна модель економічного розвитку базується на знаннях, інтелекті, розвитку творчих здібностей людини. Саме останні є важливими складовими людського капіталу, від рівня розвитку якого значною мірою залежить реалізація цієї моделі. В Україні, незважаючи на проголошену інноваційну орієнтацію розвитку національної економіки, не тільки не відбувається нарощення інноваційного потенціалу, але й використання наявного інноваційного потенціалу

здійснюється неефективно внаслідок недостатнього застосування регулятивних можливостей макроекономічної політики [2, с. 165]. Водночас підвищення рівня конкурентоспроможності українських товарів та послуг і підвищення рівня інноваційності національної економіки України складають основу наближення можливостей реалізації євроекономічної інтеграції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження теоретичних питань моделі інноваційного розвитку, умов та чинників її забезпечення (особливо ролі людського капіталу в цій моделі), проблем формування й практичної реалізації економічної політики держави, націленої на інноваційний шлях розвитку національної економіки, представлені в численних наукових працях, авторами яких є як закордонні, так і вітчизняні вчені, зокрема П. Агійон, Д. Белл, Дж. Гелбрейт, А. Гальчинський, А. Геєць, Е. Лібанова, Р. Лукас, П. Самуельсон, Р. Солоу, Е. Тоффлер, Я. Тімберген, Й. Шумпетер, А. Савченко, Л. Шаульська, А. Чухно, Л. Федулова, І. Шовкун. Розробки та рекомендації цих дослідників складають основу дослідження інноваційної моделі розвитку національної економіки та подальших пошу-

ків напрямів і засобів більш ефективної її реалізації в конкретних умовах розвитку тієї чи іншої країни. В економічній літературі розкрито сутність людського капіталу як сформованого або розвиненого в результаті інвестицій та накопиченого людьми певного запасу здоров'я, знань, навичок, здібностей, мотивації. Людський капітал використовується в процесі праці, завдяки чому впливає на його власника та виробництво валового внутрішнього продукту. Обґрунтовано концепцію людського розвитку, в якій високорозвинена людина визначається метою розвитку суспільства, а підвищення добробуту людини та людського потенціалу є його найважливішим завданням [1, с. 21]. Незважаючи на значні досягнення у розробленні цих наукових проблем, актуальність їх подальшого дослідження не зменшується. Значної уваги для активізації інноваційної діяльності потребує проблема вдосконалення умов людського розвитку, використання конкурентних переваг, які має людський потенціал української економіки. На це необхідно націлити вдосконалення макроекономічної політики для технологічного оновлення національної економіки України.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження теоретичних та практичних питань формування інноваційної моделі розвитку української національної економіки з урахуванням можливостей та конкурентних переваг людського потенціалу під впливом макроекономічної політики держави.

Виклад основного матеріалу. Формування інноваційної моделі розвитку національної економіки в постіндустріальних країнах, як засвідчує світовий досвід, здійснювалось на підставі використання неопіндустріальних стратегій активізації макроекономічної політики, яка сприяє розвитку інноваційних процесів та високотехнологічних галузей для підвищення конкурентоспроможності національних економік. Інноваційна стратегія макроекономічної політики спрямована на формування середовища та умов розвитку науково-технологічного потенціалу національної економіки, його оптимального використання для створення інновацій через такі види регулятивної діяльності держави, як державна підтримка фундаментальних та пошукових досліджень; використання різноманітних форм та джерел фінансування й непрямого стимулювання наукових досліджень; максимальне стимулювання інноваційного бізнесу. Залежно від вибраної моделі інноваційного розвитку та стратегії інноваційної макроекономічної політики країни світу доцільно умовно розділяти на три основних групи:

– країни, орієнтовані на лідерство в науці, реалізацію великомасштабних цільових проектів, що охоплюють всі стадії інноваційного циклу, зі значною часткою науково-інноваційного потенціалу у військовій сфері (США, Великобританія, Франція);

– країни, орієнтовані на створення сприятливого інноваційного середовища, оптимізацію та диверсифікацію національної економіки (Німеччина, Швеція, Швейцарія);

– країни, що стимулюють нововведення шляхом розвитку інноваційної інфраструктури, забезпечення сприйнятливості до досягнень світового науково-технологічного прогресу, координації дій різних секторів в галузі науки й технологій (Японія, Південна Корея) [1, с. 110; 4, с. 15].

З огляду на соціально-економічні можливості досягненню успіхів в реалізації стратегії інноваційного розвитку національних економік різних країн світу, як засвідчують численні публікації, сприяє перш за все зростання загального обсягу й частки витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт у структурі ВВП. Особливу позицію в цьому напрямі займають США, виділяючи з різних джерел такий обсяг коштів, що перевищує видатки інших розвинених країн світу. Передові місця за показниками витрат на інноваційний розвиток посідають країни ЄС та країни Східної Азії. Наприклад, частка видатків в Японії на науково-інноваційну діяльність перевищує 3% ВВП та продовжує зростати. Країни ЄС висувують у своїх стратегіях намагання до 2020 р. досягти обсягу витрат на науково-інноваційну діяльність до 3% ВВП, а Китай – до 2050 р. перетворитися на світового лідера науки й технологій [1, с. 108–110]. Це реально сприяє інноваційному розвитку. Так, згідно з даними Євростату та Національного наукового фонду США, у 2016 р. частка високо- та середньотехнологічного секторів у виробництві промислової продукції у Швейцарії складала 14,6% та 21,3% відповідно, в Ізраїлі – 38% та 12,6%, в Південній Кореї – 21% та 33,4%, в Німеччині 3,7% та 28%, в Чехії – 4,2% та 42%, в Україні – 2,9% та 10,9%. При цьому у 2016 р. ВВП на душу населення у цінах 2010 р. в цих країнах мав такі показники: у Швейцарії – 76 667,4 дол. США, в Ізраїлі – 34 134,8 дол. США, в Південній Кореї – 26 152 дол. США, в Німеччині – 46 747,2 дол. США, в Чехії – 22 779,3 дол. США, що від семи до двадцяти п'яти разів більше, ніж в Україні, де показник склав 2 991,6 дол. США [4, с. 16].

Розробленню теоретико-правових основ та формуванню інноваційної політики держави в Україні за період її незалежності також приділялась значна увага, яка й зараз не зменшується, що проявляється в численних обговореннях на науково-практичних конференціях, парламентських слуханнях, прийнятті законів та програм інноваційної діяльності. Про це свідчать прийняття Закону України «Про інноваційну діяльність» (2002 р.), «Стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» (2009 р.), Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні (2011 р.), Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», а також здійснення планів дій з імплементації Угоди про асоціацію з ЄС, зобов'язання України щодо досягнення національних Цілей сталого розвитку на період до 2030 р. тощо. Водночас практична реалізація інноваційної політики та її наслідки ніяк не відповідають поставленим завданням. Так, Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 рр. передбачала підвищення впливу інновацій на економічне зростання в Україні в 1,5–2 рази,

збільшення частки технологічно вищих виробництв до 35–40%, зростання частки наукоємної продукції в економіці до 25–30%, збільшення частки підприємств, що впроваджують інновації, в 3–3,5 рази [3]. Фактично ж в Україні відбувається поступове скорочення інноваційного потенціалу, адже дані Держстату свідчать про те, що кількість дослідників в Україні стрімко зменшується (зі 133 744 осіб у 2010 р. до 59 392 осіб у 2017 р.), наукоємність ВВП (витрати на дослідження та розробки за всіма джерелами у відсотках до ВВП) у 2017 р. становила лише 0,45%, динаміка кількості підприємств, що займаються інноваціями, є негативною (у 2017 р. відбулося скорочення кількості підприємств промисловості, що провадили інноваційну діяльність, до 9% порівняно з 2016 р., коли вона становила 16,2% усіх промислових підприємств), хоча окремі приклади інноваційного підприємництва та високих технологій, що успішно розвиваються, в нашій економіці існують [4]. Забезпеченню сталого розвитку економіки та підвищенню рівня добробуту населення має сприяти переміщення України за індексом інноваційності як комплексним індикатором інноваційного розвитку, що визначається за Європейським інноваційним табло, з групи країн, які наздоганяють, до групи країн, які є помірними інноваторами, а за кращих умов – до групи країн-послідовників. Однак інструментарій макроекономічної політики, який використовується в країні останніми роками, не сприяє оновленню структури виробництва та здійсненню інноваційного розвитку [1, с. 311].

За комплексним індикатором рівня інноваційності національної економіки, тобто глобальним індексом інновацій (The Global Innovation Index, GII), Україна у 2014 р. посідала 63 місце зі 143 країн світу [6]. Такий рівень інноваційності України у 1,5–1,8 рази нижчий, ніж в країнах – лідерах інноваційного розвитку. У 2018 р. найвищі місця в рейтингу серед 126 країн світу посіли Швейцарія, Нідерланди, Швеція, Великобританія, Сінгапур, США, Фінляндія, Данія, Німеччина, Ірландія, що відповідно склали топ-10 рейтингу. Країни-інноватори успішно збільшують інвестиції в людський капітал. Це створює сприятливі передумови поширення економіки знань, розвитку творчості та впровадження новітніх технологій. Україна у 2018 р. зайняла в рейтингу ГІ найвищу позицію за останні сім років, а саме 43 місце, покращивши його з минулого року на сім позицій, а в попередньому Україна піднялась на шість пунктів, що обумовлене високим коефіцієнтом інноваційної ефективності, тобто співвідношенням отриманого результату та інноваційних ресурсів [6]. Про позитивні моменти підвищення інноваційності української економіки свідчать такі показники, як створення знань та результати наукових досліджень, співвідношення патентів за походженням та ВВП за паритетом купівельної спроможності, співвідношення корисних моделей за походженням та ВВП за паритетом купівельної спроможності, витрати на комп'ютерне програмне забезпечення у відсотках до ВВП, експорт ІКТ-послуг у відсотках від загального обсягу торгівлі. Згідно з даними Держстату у 2017 р. продукція сектору

інформаційних технологій склала більше 3% ВВП, а сукупний дохід галузі – більше 3,5 млрд. дол. США, що зіставляється з обсягами продукції високотехнологічного сектору. Завдяки певним змінам за названими показниками інноваційне табло ЄС, яке включає дані щодо країн європейського співтовариства, країн – кандидатів на вступ в ЄС та деяких інших країн, віднесло Україну до групи «Інноватор, що формується» разом з Болгарією, Македонією та Румунією [4]. Найслабшими складовими української інноваційної системи у 2018 р. за показником ГІ є державні інституції (107 позиція) та інфраструктура (89 позиція). Далекими від досконалості залишаються розвиток бізнесу (100 позиція), ефективність державного регулювання (123 позиція), стан інвестування (113 позиція) [6]. Отже, Україна має значні, але недостатньо реалізовані можливості в інноваційному розвитку. Це стосується забезпечення інноваційно-інвестиційного клімату, розвитку науки, комерціалізації нововведень, захисту прав на інтелектуальну власність, а особливо – створення відповідних соціально-економічних умов для людського розвитку. Головними перевагами України є вигідне географічне положення, ємний ринок, наявність поглибленої та всебічної зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, багатство й різноманітність природних ресурсів, відносно високий рівень розвитку людського потенціалу, які в реальності майже не враховуються в макроекономічній політиці. Інноваційний напрям розвитку національної економіки України залишається нереалізованим значною мірою у зв'язку з недостатньою увагою до створення умов розвитку людського капіталу.

Відомо, що рівень соціально-економічного розвитку та цивілізаційного прогресу різних країн досліджується на рівні світової спільноти та щорічно представляється ПРООН у вигляді звіту про людський розвиток, в якому визначається індекс людського розвитку для країн – членів ООН та рейтинг кожної країни за цим показником. Відстежуються тенденції змін цього індексу для окремих країн та чотирьох груп, на які розподіляються всі країни світу за цим індексом (країни з дуже високим рівнем людського розвитку; країни з високим рівнем людського розвитку; країни із середнім рівнем людського розвитку; країни з низьким рівнем людського розвитку), простежується динаміка світового індексу людського розвитку тощо.

Для кожної держави цей індекс є важливим індикатором досягнень або невдач в соціально-економічному розвитку та державному регулюванні національної економіки. Так, в доповіді комісії ПРООН про людський розвиток за 2018 р. Україна перебуває в другій групі країн з високим рівнем ІЛР, хоча посідає в ній за рейтингом серед 189 країн світу 88 місце (табл. 1). Згідно з даними табл. 1 тенденція зміни рейтингу невтішна. Україну обійшли за цим показником Російська Федерація, Білорусь, Казахстан, які посіли місця в першій групі. У 2010 р. Україна посідала 69 місце серед 169 країн, у 2012 р. – 78 місце серед 187 країн, тоді як у 1990 р. – 45 місце серед 174 країн [5, с. 22–25].

Глобальний рейтинг країн за Індексом людського розвитку та його компонентами у 2017 р.

Рейтинг країни зі 189 країн світу	ІЛР	Очікувана тривалість життя (років)	Середня тривалість навчання (років)	Очікувана тривалість навчання (років)	Валовий національний дохід (ВНД) на душу населення (дол. США, 2011 р. за ПКС)
<i>Країни з дуже високим ІЛР (59 країн)</i>	0,894	79,5	16,4	12,2	40 041
1. Норвегія	0,953	82,3	17,9	12,6	68 012
2. Швейцарія	0,944	83,5	16,2	13,4	57 625
5. Німеччина	0,936	81,2	17,0	14,1	46 136
8. США	0,924	79,5	16,5	13,4	524 941
20. Японія	0,909	83,9	15,2	12,8	38 986
49. Російська Федерація	0,816	71,2	15,5	12,3	24 233
55. Білорусь	0,808	73,1	15,5	12,3	16 323
59. Казахстан	0,800	70,0	15,1	11,8	22 626
<i>Країни з високим ІЛР (53 країни)</i>	0,757	76,0	14,2	8,2	14 999
60. Іран	0,792	76,2	14,9	9,8	19 130
64. Туреччина	0,791	76,0	15,2	8,0	24 804
86. Китай	0,752	76,4	13,8	7,8	15 270
87. Еквадор	0,752	76,6	14,7	8,7	10 347
88. Україна	0,751	72,1	15,0	11,3	8 130
112. Молдова	0,700	71,7	11,6	11,6	5 554
<i>Країни із середнім ІЛР (39 країн)</i>	0,645	69,1	12,0	6,7	6 849
113. Філіппіни	0,699	69,2	12,6	9,3	9 154
130. Індія	0,640	68,8	12,3	6,4	6 353
151. Камерун	0,556	58,6	12,2	6,3	3 315
<i>Країни з низьким ІЛР (38 країн)</i>	0,504	60,8	9,4	4,7	2 521
152. Соломонові Острови	0,546	71,0	10,2	5,5	1 872
189. Нігер	0,354	60,4	5,4	2,0	906
<i>Світовий ІЛР (189 країн)</i>	0,728	72,2	12,7	8,4	15 295

Джерело: складено за джерелом [5, с. 22–25]

Отже, ІЛР, який визначається на підставі агрегування показників очікуваної тривалості життя, освітнього показника та показника ВВП на душу населення за паритетами національних валют, відбиває соціально-економічні умови людського розвитку, які склалися в Україні. Динаміка цього показника свідчить про низький рівень ефективності державного регулювання процесів, пов'язаних з людським розвитком.

Конкурентною перевагою національної економіки України залишається високий рівень освіти та грамотності населення, тобто інтелектуальний ресурс. Водночас він є недооціненим та значною мірою незатребуваним, а також зазнає все відчутніших втрат, що доводить останніми роками зростаючий потік зовнішньої трудової міграції. Інноваційний напрям розвитку національної економіки означає, що інновації стосуються не лише створення нових продуктів та впровадження нових технологій, але й «інноваційного» ставлення до людини. Саме люди з відповідною освітою, кваліфікацією та досвідом визначають та використовують можливості технологічної, економічної та соціальної модернізації суспільства.

Висновки. Дослідження стану інноваційності національної економіки України дає змогу констатувати, що певні позитивні зрушення, які спостерігаємо

за останні роки за показником ГПІ та підвищенням рейтингу країни, є недостатніми для висновку про ефективну реалізацію стратегії інноваційного розвитку. Інноваційний потенціал в Україні не розвивається, а скорочується, динаміка витрат на дослідження та розробки за всіма джерелами (у відсотках до ВВП) є негативною, зменшується питома вага обсягу виконаних наукових та науково-технічних робіт у ВВП країни, скорочується частка реалізованої інноваційної продукції підприємств тощо.

В макроекономічній політиці слід реалізувати стимулювання інноваційного розвитку, особливо на підставі створення умов для розвитку та використання людського потенціалу, що потребує подальших теоретичних досліджень та практичного втілення. Необхідно забезпечити сприятливі умови для розвитку інноваційної сфери, посилення інтеграційних зв'язків «освіта – наука – виробництво», здійснити залучення інвестицій в інноваційну діяльність. В Україні мають бути реалізовані високі базові можливості для життєдіяльності людини, а саме можливості прожити довге та здорове життя; набувати, розширювати й постійно оновлювати знання; мати гідний рівень та якість життя; відчувати безпеку та захищеність. Створення цих умов відповідатиме практичній реалізації концепції людського розвитку.

Список літератури:

1. Інноваційна Україна – 2020 : національна доповідь / за заг. ред. В. Гейця та ін. Київ : НАН України, 2015. 336 с. URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2015/07/-2020++.pdf> (дата звернення: 15.03.2019).
2. Людський розвиток в Україні. Інноваційні види зайнятості та перспективи їх розвитку : колективна монографія / за ред. Е. Лібанової. Київ : Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2016. 328 с.
3. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / авт. та упор. Г. Андрощук, І. Жиляєв, Б. Чижевський, М. Шевченко. Київ : Парламентське вид-во, 2009. 632 с. URL: <http://kno.rada.gov.ua/uploads/documents/36380.pdf> (дата звернення: 22.03.2019).
4. Стратегія інноваційного розвитку України на період до 2030 року : проект. URL: <https://www.businesslaw.org.ua/wp-content/sir.pdf> (дата звернення: 05.04.2019).
5. Human Development Indicators and Indices: 2018 Statistical Update. 123 p. URL: http://hdr.undp.org/sites/default/files/2018_human_development_statistical_update.pdf (дата звернення: 06.04.2019).
6. Global Innovation Index 2018 Energizing the World with Innovation. URL: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2018-report#> (дата звернення: 06.04.2019).

ИННОВАЦИОННОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ В КОНТЕКСТЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ

В статье исследованы теоретические и практические вопросы формирования инновационного развития национальной экономики в условиях глобализации, проанализирована особая роль человеческого капитала в обеспечении высокого уровня ее инновационности, основные направления инновационной макроэкономической политики по опыту разных стран мира. Рассмотрены состояние инновационности национальной экономики, современные проблемы формирования инновационной модели развития в Украине. Исследованы рейтинговые позиции украинской национальной экономики по глобальному индексу инноваций (ГИИ), индексу человеческого развития (HDI) в мировой экономике и их динамика. Предложены пути повышения уровня инновационности национальной экономики и эффективности государственной инновационной политики Украины на основе совершенствования условий человеческого развития.

Ключевые слова: инновационное развитие, глобальный индекс инноваций (Global Innovation Index, GII), рейтинг инновационности национальной экономики по GII, индекс человеческого развития (Human Development Index, HDI), государственная инновационная политика.

INNOVATION OF THE NATIONAL ECONOMY IN THE CONTEXT OF HUMAN DEVELOPMENT

The theoretical and practical issues of the formation of the innovative development of the national economy in the context of globalization are examined, the special role of human capital in ensuring its innovativeness, the main directions of innovative macroeconomic policy from the experience of different countries of the world are analyzed. The state of innovation of the national economy, modern problems of forming an innovative development model in Ukraine are considered. The author studies the ranking positions of the Ukrainian national economy on the basis of the global innovation index (GII), human development index (HDI) in the global economy and their dynamics. The state's innovative macroeconomic policy is aimed at creating the environment and conditions for the development of the scientific and technological potential of the national economy. The Ukrainian innovation development strategy for 2010–2020 provided for increasing of the impact of innovations on the economic growth by 1.5–2 times. In fact, in Ukraine the innovation potential has a gradual reduction: in 2017 the science-intensive of GDP was only 0.45%, the share of the innovation enterprises decreased to 9% in 2017 compared to 16.2% in 2016. Despite the difficult situation, in 2014 Ukraine ranked 63rd in GII ranking from 143 countries, and in 2018 – 43d among 126 countries. This is due to the high coefficient of innovation efficiency - the ratio of the result to the innovative resources. There are the worst positions in the innovation system of Ukraine: state institutions, efficiency of state regulation, and state of investing. Innovative development of Ukraine is unrealized due to the difficult conditions for the development of human capital. In 2018 Ukraine ranked 88th among the 189 countries of the world and was in the second group of countries with high levels of HDI (in 1990 – 45th among 174 countries). Ukraine was bypassed for this indicator The Russian Federation, Belarus, Kazakhstan, which took place in the first group. The ways of increasing the level of innovativeness of the national economy and the effectiveness of the state innovation policy of Ukraine on the basis of improving the conditions of human development are proposed.

Key words: innovative development, Global Innovation Index (GII), national economic innovation rating based on GII, Human Development Index (HDI), state innovation policy.